

tüted HABERLER

TÜM TEKNİK ELEMANLAR DERNEĞİ AYLIK YAYIN ORGANI

12. SAYI — EYLÜL 1973

14 EKİM SEÇİMLERİ VE...

TEKNİK ELEMAN SORUNLARI

GEÇEN YASAMA DÖNEMİNDE TEKNİK ELEMANLARIN EKONOMİK SOSYAL ve DEMOKRATİK HAKLARI BÜYÜK ÖLÇÜDE KISINTILARA UĞRAMIŞTI.

TEKNİK ELEMANLAR 14 EKİMDE OYLARINI KULLANIRKEN, YILLARDIR İLERİ SÜRDÜKLERİ İSTEKLERİNİ GÖZ ÖNÜNDE TUTARAK DEĞERLENDİRMELERİNİ BUNA GÖRE YAPACAKLARDIR.

Başyazı

PAHALILIĞIN GERÇEK NEDENİ

Seçimler öncesinde büyük kitleleri, bu arada teknik eleman kitlesini, sıkıntıya sokan, herkesin yakınmasına, isyanına yolaçan konu pahalılık...

Pahalılığın etkisini en çok duyanların sızlanmalarını, yakırmalarını anlamak kolay da, yahudinin hem vurup hem ne vuruyorsun be, demesi gibi kimi politikacılarımızın, parti liderlerimizin kendi politikalarının sonucundan kendilerinin şikâyetçi olmalarına şaşmamak elde değil.

Pahalılık sorununun seçim sonuçlarını belli bir ölçüde etkileyeceği besbelli. Politikacıların telaşını bu açıdan değerlendirmek mümkün. Kişinin, haksız olduğunu bildiği bir konuda inandırıcı olamayacağı da açık. Ancak, insaf edilsin, pahalılığın bütün sorununun 12 Marttan sonraki ilk kabinenin 11 bakanında olduğunu söylemek, bugün belli bir düzeye erişmiş olan ortalama kamu oyu nu hafife alan pek kaba bir davranış değil midir? Köydeki, kentteki en sade vatandaş bile bu savın gerçek olmadığını bilecek düzeydedir. Öyleyken, bu çirkin yutturmaca girişiminin anlamı ne?

Bu yazımızda pahalılığın gösterilmeye çalışılan nedenlerini değil, gerçek nedenini ortaya koymaya çalışacağız. Ve göreceğiz ki, pahalılık önlenemiyor değil, önleniyor. Daha açıkçası pahalılık, bir takım çevrelerce istenen, sürdürülmesi gereken bir durum olduğu için, sürdürülmektedir.

Önce, pahalılığın başta gelen nedenlerinden biri olarak öne sürülen, aslında kaba bir biçimde çarpıtılan, bir gerçeği yerli yerine oturtulmuş. Ülkenin ekonomisine doğrudan, yada partiler ve hükümetler yoluyla dolaylı olarak egemen olan, ekonomik politikanın saptayıcısı, uygulatırıcısı teknelci sermaye çevrelerine göre, pahalılığın nedeni artan maaş ve ücretlerle tarımsal ürün taban fiyatlarının yarattığı talebin, arttırılamayan arz ile yüksek fiyat düzeyinde dengelenmesidir. Gerçekten teknelci sermayenin egemenliğindeki Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği raporuna (1) göre «Bir yandan yurt içi talebi kısıcı mali ve para politikası araçları uygulanırken, öte yandan talebi arttırıcı bir harcama politikası izlenmiş, maaş ve ücretlerde büyük artışlar sağlanmıştır. Yurt içi talebin yüksek olduğu bir dönemde üretimin yetersiz artışlar göstermesi sonucu, arz ve talep yüksek bir fiyat düzeyinde dengelenmektedir. 1972 yılında fiyatlardaki artış eğiliminin durdurulamaması neticesinde...»

«Destekleme alım fiyatlarının yüksek seviyede tutulması tarım kesiminde üreticinin gelirlerini ve tüketim harcamaları seviyesini arttırmıştır.»

Her iki sav da gerçek dışıdır. Rakamlarla da kanıtlanmıştır ki, 1972 yılında maaşlarda uzun boylu bir artış yoktur; İşçilerin sağlamış gördükleri ücret artışları gerçekte gerilemedir; Taban

(Devamı Sayfa 3 de)

14 Ekimde yapılacak genel seçimlerle yeni bir yasama dönemine giriyoruz. Geçen yasama dönemi bütün çalışanlar gibi teknik elemanlar içinde karanlık ve zor bir dönem olmuştur. Teknelci sermaye çevrelerinin Türkiye ekonomisi ve idaresi üzerinde egemenliklerini daha önce hiç erişmediği bir seviyeye ulaştırdıkları yurttaki bütün ekonomik, siyasal karar ve uygulamaları kendi çıkarları doğrultusunda gerçekleştirdikleri bu dönemde çalışanların ekonomik, sosyal ve demokratik hakları büyük ölçüde kısıtlamalara uğramıştı.

GEÇEN YASAMA DÖNEMİNDE TEKNİK ELEMANLAR.

Teknik elemanlar, dergimizde iki sayıdır geniş bir şekilde değerlendirilmesi yapılan bu dönem de hızla artan hayat pahalılığı karşısında ellerine geçen paranın gerçek değerinin hergün daha azaldığını, insanca bir yaşam sürdürme olanaklarının hergün biraz daha güçleştğini gördüler. Binlerce teknik eleman işsizlik nedeniyle yurt dışına göçerken, teknik hizmet ithalinin görülmemiş bir düzeye çıktığına, kendilerine ödenen 20-30 katı ücretlerle «uzman» adı altındaki yabancılara, yabancı proje bürolarına mühendislik hizmetlerimizin teslim edilmesine şahit oldular. Gene bu dönemde yapılan Anayasa değişikliği ile teknik elemanların sendikal hakları ellerinden alınırken, diğer demokratik örgütlenme çabalarına da Dernek Kanunu gibi konularla kısıtlamalar getirildi.

Bütün bu zorluklara, kısıtlamalara rağmen, teknik elemanlar bu dönemde mücadelelerini sürdürdüler. TEKSEN'in kapatılması üzerine odalar ve dernekler etrafında yoğunlaşan bu mücadele

Türkiye'nin demokratik koşulları göz önüne alınırsa oldukça etkili oldu. TMMOB bu dönemde yıllardır yitirmiş olduğu etkinliğe kavuşturuldu. Teknikerler bu dönemde birliklerini gerçekleştirerek güçlü bir derneğe sahip oldular. TMMOB kanununda yapılmak istenilen değişiklik odaların ortak kavgaları sonucu bu dönemde önlenemedi. TEKSEN'in yerini almak ve tüm teknik elemanları bir örgütte birleştirmek için TÜTED'in kurulması ve güçlenmesi bu dönemde sağlandı.

TEKNİK ELEMANLARIN İSTEKLERİ

Şimdi bu koşullar altında seçim öncesine gelmiş bulunuyoruz. Seçimlerin değerlendirmesine girmeden Teknik eleman kitlesinin ve örgütlerinin bugüne kadar ileri sürdükleri ve bugün içinde geçerli olan isteklerini bir kere daha hatırlamamızda yarar var. Geçmiş yıllarda, çeşitli teknik eleman örgütlerinin yayınlarına bakarsak...

■ Teknik Elemanlar, tüm çalışanlara emeklerinin karşılıklarını demokratik grev ve toplu sözleşme yolları ile elde edebilecekleri sendikal hakların tanınmasını, istemektedirler.

■ Teknik Elemanlar, ekonomimizin dışa bağımlılığının bir sonucu olan yabancı teknoloji ve yabancı teknik hizmet ithaline son verilmesini, kalkınma çabamızın öz teknik kadrolarca yürütülmesini istemektedirler.

■ Teknik Elemanlar, çarpık eğitim sistemimizin değiştirilerek, gerçek bir kalkınma yönteminin ihtiyaçlarına cevap verecek, üretime dönük, olanaklarından ayırmızsız herkesin faydalanabileceği bir eğitim yöntemi uygulanmasını istemektedirler.

(Devamı Sayfa 3 de)

ELLİ YILDA TEKNOLOJİMİZ NEREYE GELDİ, NİÇİN ?

- III -

Geçen sayıdaki yazımızda 17. yüzyıl başlarına kadar Osmanlı toplumunun çağının ileri teknolojisine sahip olduğunu kanıtlamış ve teknolojik yapısı ile üretim ilişkileri arasındaki koşutluğu ortaya koymaya çalışmıştık.

Bu yazımızda 17. yüzyıl başlarında çağının ilerisinde olan bir toplumun yerinde sayarak hatta gerileyerek 20. yüzyıl başlarında çağının çok gerilerindeki bir topluma dönüşmesinin kurtuluş savaşının başladığı 1919 yılına kadar olan bölümü incelemeye çalışacağız.

17. yüzyıl başlarına kadar gelen teknolojik ilerilik, çağına göre ileri üretim ilişkileri içinde bulunmanın sonucuydu. Gerilemenin de aynı nedene bağlı olduğunu göreceğiz.

16. yüzyıl ortalarına doğru batı feodalitesi zayıflamağa yüz tutmuştu. Yeni gelişen bir sınıf, burjuva sınıfı, gittice daha çok haklara sahip oluyor ve egemenliği eline geçirmeye çalışıyordu. Tohumları atılmaya başlamış olan sanayi devriminin ortaya çıkaracağı üretim araçlarını eline geçiriyordu. Üretim araçlarını eline geçiren bu sınıfın elinde süratli bir sermaye birikimi başlamıştı. Özetlersek batıda feodal üretim ilişkileri yıkılıyor yerini kapitalist üretim ilişkileri alıyordu. Buysa Osmanlı toplumunun içinde bulunduğu üretim ilişkilerinden ileri idi. Batı, daha geri bir düzeyden daha ileri bir üretim ilişkileri düzeyini yansıtan kapitalizme geçtiği halde Osmanlı toplumu kapitalizme geçememişti. Bunu bu yazı dizisinde açıklamaya ve incelemeye olanak yoktur. Bir kitabın sayfalarını oldukça yüklü bir şekilde dolduracak bir inceleme konusudur. Çeşitli incelemelerin bu konuda ortaya sürdükleri tezler halâ tartışılmaktadır. (1)

Yalnız bütün bu araştırmacılar Osmanlı toplumunun kapitalist aşamaya geçemediğinde birleşmekte ve bunu çeşitli iç ve dış sebeplere bağlamaktadırlar. Bizce de nedenler ne olursa olsun, Osmanlı toplumu kapitalist üretim ilişkilerine geçememiştir.

Batı toplumları yeni üretim ilişkilerinin gereği olarak daha iyi ticari örgütlenmeye gitmişler ve artı - değerden daha çok faydalanabilmek için emeğin verimliliğini artırmaları gerekmiştir. Bu doğal zorlama ve bu çağa kadar biriken nicel bilginin nitel patlaması büyük teknolojik gelişmelere yol açmıştır. Bu konuda D. Avcioglu şöyle demektedir. «Teknik ilerleme kendiliğinden olmamıştır. Kapitalizmin ihtiyaçlarıdır ki, teknik ilerlemeye yol açmıştır. Nitekim ilk dokuma makinasını icat eden Cartwright, bir köy papazıdır. Hayatında ne mekanikle uğraşmış, ne de bir dokuma tezgâhı görmüştür. Lancashire imalatçılarının mekanik tezgaha müthiş ihtiyaçları olduğunu fakat beceremediklerini duyunca, konuyla ilgilenmişti...» (2)

Oysa aynı toplum feodal ilişkiler içinde aynı bilgilere sahipken yapılan yenilikleri hiç de iyi karşılamıyordu. Örneğin 1586 yılında Dentzig şehri, birçok ipliği aynı zamanda dokuyan tezgahın kullanılmasını yasaklıyor ve mucidini boğduruyordu. Bu iki örnekte teknolojik gelişmenin doğrudan doğruya üretim ilişkilerindeki gelişme sonucu ortaya çıktığını tartışmasız şekilde ortaya döküyor.

Daha önce de belirttiğimiz gibi daha ileri üretim ilişkilerine geçemeyen Osmanlı toplumu 17. yüzyılda daha ileri bir üretim biçimi olan kapitalizme geçmeye başlayan Batıya göre geri kalmaya başlar. Daha Kanuni devrinde yazılan, yazarını öğrenemediğimiz bir risalede Osmanlı pazarlarında Batı mallarının satılmasından şikâyet edilmektedir. Bu da göstermektedir ki gelişen batı kapitalizmi mallarını sa-

tacak pazarlar aramaktadır. Batının gelişmiş teknolojisinin ürünlerine kapılarını açan Osmanlı toplumu bu ürünlerle rekabet edemeyen içerdeki üretim birimlerinin de yok olmasına sebep olmuştur.

Bütün ülkeler kapılarını yabancı mallarına kaparken Osmanlıların kapılarını batı kapitalizmine açması bir raslantı veya atıfet sonucu değildir.

İçerdeki üretim ilişkilerinin ve toprak üdzeninin bozulması sonucu ortaya çıkan ayan ve tefecilerin elinde biriken sermayenin daha çok toprağa yatırılması sonucu mülksüzleşen köylünün bıraktığı topraklarda üretimin düşmesi dışardan mal getirilmesini gerekli kılmıştır.

Ayrıca mülksüzleşen işgücünü üretimi artıracak biçimde satın alacak burjuvalar olmadığından bu vasıfsız iş gücü lonca sistemini de yıkması kalitesiz ve azalan mal üretimini doğurmuştur. Bu konuda İsmail Cem şöyle demektedir: «Şehir ve kasabalarda dolaşan işsiz kitleleri görülmemiş bollukta bir vasıfsız emek arzı yaratarak lonca sistemini altüst etmişlerdir... her işi yapmaya, yahut ucuza çalışarak kaliteli emeği saf dışı etmeye başlamışlardır.» (3) Bunların sonucu azalan ve kalitesi düşen üretimin yerini batıdan getirilen mallarla doldurmak gerekliliği ortaya çıkmıştır.

İçerde burjuvazinin olmaması, kapıları yabancılara kapatacak milliyetçi bir akımı geliştirememiş, tersine, çıkarlarını batı kapitalizmi ile birleşmekte bulan İstanbul bezirgânları ve onun Anadoludaki uzantısı bezirgân ve tefeciler batıdan gelen malları satın daha zenginleşmek yolunu seçmişlerdir.

Böylece kapitalizmin boyunduruğu altına giren Osmanlı toplumu 1838 Ticaret Antlaşması ile emperyalizmin kucağına atılmıştır.

Bundan sonra teknolojik olarak ilerlemenin olanağı yoktur. Ülke içinde olan sanayi dalları da yok olur. Artık Anadolu toplumu hammadde satan, karşılığında kapitalist ülkelerin ürettiği mamul maddeleri alan her geçen gün daha fakirleşen ve geri kalan bir toplum olmaya mahkumdur. Böyle bir toplumda batı teknolojisi tam anlamıyla hakimdir.

1839 Tanzimat ve 1856 Islahat Fermanları Batı Kapitalizminin çıkarları için gerekli üst yapı kurumlarını ülkede kurmak gayesini gütmektedir.

Bu, artan hızı ile, emperyalist çıkarların çalıştığı 1. Dünya Harbine kadar çıkar ve işbirlikçi çevrelerle birlikte artan bir sömürü olarak devam eder.

1914 yılına gelindiğinde, bütün dünyada emperyalist kampların çatışması başlar. Açık pazar olan Anadolu'yu kendi hakimiyetlerine geçirme isteği, emperyalist kamplardan hiçbirinin vazgeçmeyeceği bir gayedir. Almanlar tarafından girdiği harbin kaybedilmesi sonucu emperyalizm artık istilaya başlamıştır, Anadolu'yu. Bu da bizi 1919'a getirir ki, bu tarih kurtuluş savaşımızın başlangıç tarihidir.

(DEVAMI VAR)

- 1 Bakınız : Türk Toplumun Tarihsel Evrimi, OYA SENCER, 1969 Türkiye'de geri kalmışlığın tarihi İSMİL CEM, 1970 Türkiye'nin Düzeni, DOĞAN AVCIOĞLU, 1969 Düzenin Yabancılaşması, İDRİS KÜÇÜKÖMER.
- 2 Doğan Avcioglu a. g. e
- 3 İsmail Cem a. g. e

TÜTED HABERLER

BORAKS

Kimya Mühendisleri Odası
50. Yıl Sanayi Kongresi Tebliği

Dünyadaki Bor mineralleri rezervinin % 60 ı Türkiye'de % 25 i Amerika'da bulunmakta, halbuki dünya tüketimi olan 750.000 ton B₂ O₃ ün % 70 i Amerika ve % 25 i Türkiye tarafından karşılanmaktadır.

Diğer taraftan Türkiye boraksı piyasaya ham madde olarak verildiği için, dünya tüketim değeri içinde Türkiye'nin payı % 6 yı geçmemektedir.

Boraks piyasasına hakim firmalar, bir taraftan mamul madde

fiyatlarını kontrol ederken diğer taraftan Türkiye'den aldıkları Kolemahritin fiyatını düşük tutmaktadırlar.

Amerika'daki bor rezerveleri, bugünkü tüketim ile dünya ihtiyacını daha yüz yıl karşılayabilecektir. Bunun için de boraks firmaları Türkiye'ye yanaşmakta ve fakat madenlerimize ortak olmak istemektedirler.

Bugün Eskişehir — Kırka daki en zengin boraks sahası İngiliz Şirketinin elinde bulunmakta ve

1960 yılından beri işletilmektedir.

Ekonomimiz açısından stratejik bir madde olan bor madenlerimiz için planlı ve bilinçli bir yatırım, üretim ve pazarlama sistemi uygulayarak yıllık döviz gelirimizi 12 milyon dolardan yılda en azından 100 milyon dolara yükseltebilir ve piyasaya fiyat dikte edebiliriz. Bunun için de ilk yapılacak iş, yabancılara verilmiş bulunan ruhsatların iptali suretiyle bor madenlerimizin millileştirilmesi ve ihracatın devlet eliyle yapılmasıdır.

Başyazı

PAHALILIĞIN GERÇEK NEDENİ

(Baştarafı Sayfa 1'de)

fiyatları artmamıştır. Tüm bunlara karşın varsayalım ki, savlar doğrudur, maaş ve ücretler ve talep artmıştır. Bu durumda ne olur? Üretim artar, ama yine de talebi karşılayamaz. Talep stoklardan karşılanır, stoklar erir.

Oysa DPT'nin bir araştırmasından (2) öğreniyoruz ki, 1971 yılı sonunda 16,5 milyar olan stoklar 1972 yılı sonunda 19,8 milyara çıkmış.

Yani talebin karşılanamayacak ölçüde artması nedeniyle erimesi gereken stoklar eremediği gibi tam tersine, 1972 yılında 3,3 milyar liralık artış göstermiş.

Maaş ve ücretlerle birlikte talep artarken stoklar da eriyor olsaydı normal arz-talep yasasından sözedilebilirdi. Gelgelelim, özellikle son yılda hem fiyatlar hem stoklar artmıştır. Şu halde maaş ve ücretlerin artmasıyla artan talebin karşılanamaması değil, yükselen daha doğrusu yükseltülen fiyatlar nedeniyle kısılan bir talep artışı ve artan stoklar sözkonusudur.

Bilindiği gibi her talep kısılması, bir tasarruf yaratır. Bir örnekle açıklayalım. Bir ailenin yıllık tüketim harcamalarının sabit olduğunu varsayalım. Bu aile her yıl 10 kilo havyar tüketirken bundan vazgeçerse 10 kilo havyarın bedelini tasarruf etmiş olur. Aynı aile istakoz, ananas, şampanya tüketimlerinden de fedakârlık ederse onların bedellerini de tasarruf eder. Bu tasarrufların birikimiyle de örneğin, evlerine bir yüzme havuzu yaptırabilir. Peki katkınaat geçinen, eti haftada bir kez yiyebilen, meyveyi pazardan ancak akşam üstü alabilen bir ailenin tasarrufu nasıl olacaktır? Tek yol vardır, eti de meyveyi de haftada bir değil, iki haftada bir yemek yolu. Böylece sağlanan tasarrufla da örneğin büyük kızın okul giderleri karşılanabilir.

Artan fiyatlar nedeniyle köylüsü, işçisi, memuru, teknik elemanı tüm çalışanlar tüketimlerini, harcamalarını kısmak zorunda bırakılmakta yani tasarrufa zorlanmaktadır. Nerededir bu tasarruflar? Yukarıda yanıtladık bu soruyu. Tasarruflar imalatçılardan stoklarında. Halkın zorunlu tasarrufları sanayicilerin elinde toplanmaktadır, yeni yatırımlar için sermayeye dönüştürülmek üzere...

Bu süreç mantık açısından da doğrudur. Pahalılıktan zarar görenler, ezilenler olduğuna göre bundan yararlananların, semirenlerin de bulunması gerekmez mi?

Fiat artışları sayesinde ki, 1972 yılında plan hedefine göre yatırım gerçekleşme oranı özel kesimde % 102,3 dür. Büyük sanayi odaları başkanlarının yılın ilk aylarındaki demeçlerini, açık oturumlardaki konuşmalarını hatırlayınız: Özel kesim için planın öngördüğü yatırımların gerçekleştirilmesindeki tek güçlüğün kaynak bulmak olduğunu belirtmişlerdir. İşte size kaynaklardan bir tanesi: PAHALILIK.

Artan stoklar nedeniyle çıkacak parasal sorunlar önemli değildir. İşletme kredilerinin artırılması yolunda bankalardan her zaman kolaylıklar sağlanabilir.

Stokların elde kalması diye de bir sorun yoktur. Yapılacak yatırımlar yeni istihdam olanakları yaratacak, yeni istihdam yeni talep doğuracaktır. Buna karşın bir aksilik olur, durgunluk başlar, stoklar tehlikeli bir düzeye çıkar, korkulu bir durum baş gösterirse, artan maaşlar talebi artırır ve öykü, personel kanunu örneğinde olduğu gibi, sil baştan yeniden başlar.

Artık kesinlikle bilinmelidir ki, pahalılığa karşı çare aranması, tedbir getirilmesi diye bir konu yoktur. Pahalılık bir takım çevrelerce istenen, yararlanılan, bilinçli olarak sürdürülen ve bir sonucu, bir amacı gerçekleştirecek bir olgudur, Bu amacı şöyle özetleyebiliriz:

Fiat artışlarıyla milyoner artışları arasındaki matematik ilişkisi de Amerikalı bir araştırmacının, Wisconsin Üniversitesi Profesörü Robert J. Lampman'ın Amerika için yaptığı bir çalışmadan öğreniyoruz (3). «1944'de 13.297 milyoner vardır. 1953'de ise, bu rakam 27.502'ye yükseldi. Bu 9 yıllık dönem içinde fiat artışları olmasaydı 1953'ün rakamı 1944'ün fiyatlarına oranlandığında ancak 17.611 milyoner verebilecekti»

Seçimlerden n'aber, teknik eleman arkadaşım.

- (1) İktisadi Rapor 1973. Sayfa 376 ve 355. T. Ticaret O. Sanayi O ve Ticaret Borsaları Birliği
- (2) Cumhuriyet Gazetesi 31 Ağustos 1973
- (3) Ferdinand Lundberg. Para Babaları. Sayfa 21. E yayımları 1973.

TÜTED HABERLER

TEKNİK ELEMAN SORUNLARI

(Baştarafı Sayfa 1'de)

■ Teknik Elemanlar, kişisel toplumsal özgürlüklere saygı gösterebilmesini, bu özgürlüklere kısıtlamalar getiren Anayasa üzerlerindeki hertürlü baskının kaldırılması istemektedirler.

■ Teknik Elemanlar, tekeli sermaye çevrelerinin çıkarları doğrultusunda, bilinçli olarak sürdürülen enflasyonist ekonomik politikadan vazgeçilerek, hayat pahalılığı ve işsizliğe karşı çalışanların yararına mücadele edilmesini istemektedirler.

■ Teknik Elemanlar yukarıdaki bütün isteklerinin tam olarak gerçekleştirilmesi için ekonomimizin uluslararası tekeli sermayeye bağımlılığundan kurtarılmasını, üretim güçlerinin gelişmesini engelleyen bağların kopararak, gerçek bir kalkınma yöntemi uygulanmasını istemektedirler.

■ Teknik Elemanlar, geçen dönemde toplumumuz geçirdiği çal-

kantılarda ortaya çıkan yaraların kapanabilmesi için bir genel af gerektiği görüşündedirler.

OYLARIMIZA SAHİP ÇIKACAĞIZ

Teknik Elemanlar 14 Ekimde oylarını kullanırken yıllardır ileri sürdükleri bu istekleri göz önünde tutacak, değerlendirmelerini buna göre yapacaklardır.

Açıkta tekeli sermaye çevreleri geçen yasama dönemindeki etkinliklerini ileride sürdürürebilmek için gerekli birçok tedbir almış, Anayasadan başlayarak birçok kanunda bu doğrultuda değişiklik yapılmasını sağlamışlardır. Ancak seçimlerde, çalışanların bilinçli olarak kullanılan oyları bu etkinliği frenleyebilecek, kaybedilen ekonomik, sosyal ve demokratik hakların yeniden elde edilmesine, yıllardır ileri sürdüğümüz isteklerin gerçekleşmesine uygun bir ortamın hazırlanmasına yardımcı olacaktır.

TÜTED HABERLER

KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI

(Baştarafı Sayfa 4 de)

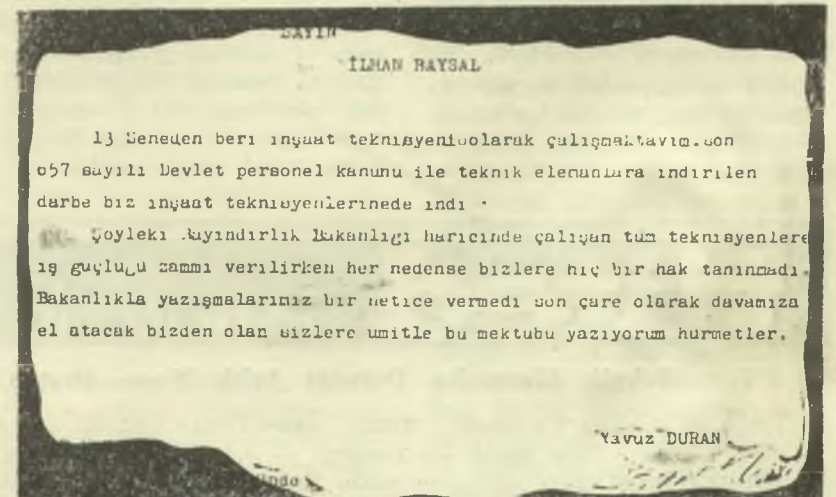
Sanayimizin yapısı yönünden ihracat ve ithalatımız incelendiğinde ekonomimizin dış kaynaklara bağımlılığı belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Gene DPT kaynaklarına göre ihracatımızın yapısı % 73 tarım ürünleri, % 27 sanayi ürünlerinden oluşmaktadır.

Halbuki ithalatımız tamamen sanayi ürünlerine dayanmaktadır. Bugün yurdumuzda ara malı ve yatırım malı ithalatı, toplam ithalatın % 91 ini bulmaktadır. Bu % 91 in % 29 u yatırım mallarına % 62 si ise ham maddelere aittir. Burada ham madde dediğimiz şey, gelişmiş ülkelerin sanayi mamüllerinden başka bir şey değildir. Şimdi sanayinin temel ihtiyacı olan enerji'deki açığı, yerli kaynaklar yerine, ithalatta karşılama yoluna gidilmesi durumu daha da aleyhimize çevirmektedir.

Diğer yönden, sanayileşmenin temel unsuru olan yerli teknolojinin kurulması ve geliştirilmesine gereken önem verilmemektedir. Sanayileşmek zorunda olan bir ülkede teknolojik araştırmaların gereği açıktır. Ülkemizde bütün araştırmalar için yapılan sarfiyat incelendiğinde bu işe ne kadar önem verildiği ortaya çıkmaktadır. DPT Kaynaklarına göre araştırmalar için harcanan para (GSMH'ya oranla) 1964 yılında % 4,1, 1969 yılında % 3,6, 1970 yılında % 3,5 dir.

Temel Teknik Eleman Sorunları hakkında da konuşan Kimya Mühendisleri Oda Başkanı İhsan KARABABA, Eğitimin gelişen teknolojiye göre düzenlenmesi, bilimsel gerçekler ışığında planlanması gerektiğini, Personel Kanununun Teknik Elemanları özel sektöre ittiğini, Yan ödemelerin uygulamada ayrıcalıklar getirdiğini, artan fiyatlar karşısında yan ödemelerin yetersiz kaldığını, yabancı teknik elemanlara karşı sun'î bir talep ve hayranlık duyulduğunu söyleyerek konuşmasını bitirmiştir.

BİR TEKNİKER'DEN MEKTUP

GEÇMİŞ YASAMA DÖNEMİ

-II-

Geçen yazımızda geçmiş yasama döneminin politik ve hukuki olarak getirdiği düzenlemeleri görmüştür. Bu yazımızda ise ekonomik olarak ne yapılmak isteniyor, yapılanların anlamı nedir, yapılanlar kimin yararına ve kimlerin zararına, bunları göreceğiz.

Bilindiği gibi geçmiş yasama döneminin sonlarına doğru bir dizi reformlar, alışagelmışin dışında hızlı bir şekilde birbiri peşisıra çıktılar. Bu reformlar neydi ve neden kanunlaşmak zorundaydı? Ekonominin sanayi sektörü giderek büyümüş ve sanayileşme montaj, ambalaj, gıda sanayi...den imalat sanayine, ağır sanayiye geçme çizgisine gelmiştir. Bu yapısal değişimle birlikte egemen sınıflar üçlüsü içinde (tarım, ticaret, sanayi) sanayi burjuvazisi giderek büyümüş büyük toprak sahipleri sınıfı zayıflamıştır. Alt yapıdaki bu gelişmeler slyasi düzeyde tarım, ticaret ve sanayi burjuvazisinin politik ittifakının çatlaması sonucunu vermiştir. Artık egemen güç sanayi burjuvazisidir. Oysa Türkiyede sanayi sermayesi üstlendiği görev bakımından yetersizdir.

İşte bizce geçmiş yasama dönemini ekonomik olarak bu açıdan değerlendirmek gerek. Sanayi burjuvazisi giderek, siyasi iktidarda tam egemenliğini sağlayarak ülke içi tasarrufları ve kaynakları tam denetimine geçirmektedir ve geçmiş yasama döneminde bu işi epey fazla olarak başarmıştır.

Toprak reformuyla toprak sermayesinin sanayiye aktarılması ve tarımda kapitalist ilişkilerin geliştirilmesi, Vergi reformu yoluyla, üretici olmanın yüksek gelirlerin ve tarım gelirlerinin büyük oranlarda vergilenecek yatırımlar için kaynak sağlanması amaçlanmaktadır. Sanayi burjuvazisi toplumun bütün kesimlerinde bir sermaye tasarrufuna gidilmesini ve bunun sanayi sermayesine katılmasını istemektedir. Bu tasarrufların başında da şüphesiz işçi sınıfının haklı ücret artışı taleplerinin durdurulması gelmektedir. Özellikle son günlerde gittik-

çe yoğunlaşan lokavt uygulamaları işte bu yüzdendir.

Bir de eğitim reformu var. Özellikle sanayi burjuvazisi bu işin üstünde epey durdu. Bunun da nedeni açık: Mesleki ve teknik eğitime önem verilmesi kapitalist gelişmenin ve sanayi burjuvazisinin ihtiyaç ve isteklerine uygundur. Sanayiye ve büyük kapitalist şirketlere uzman ve teknik kadrolar gereklidir. (Vehbi Koç'un 5,6 yıldan beri işletmelerinde çalışacak elemanlarını, Avrupada, Amerikada okutması ya da staja yollaması eğitim reformunun sanayiciler için önemini belirtmeye yeter.)

Geçmiş yasama dönemini daha iyi nitelendirmek için birde üçüncü 5 yıllık plana bakalım. Planın önsözü Ferit Melen tarafından yazılmıştır ve yazımızda anlatılmak istenileni fazlasıyla vurgulamaktadır:

«Üçüncü planda yapılacak 281 milyar liralık sabit sermaye yatırımının yarısına yakın kısmı (% 45 i) madencilik imalat ve enerji sektörlerine yöneltilenektir. Türkiyenin Ortak pazarda gerekli yeri alabilmesi için bu oranları aşan kaynak tahsislerinin, daha sonraki plan dönemlerinde de devam etmesi zorunluluğu vardır.»

«Makina ve madeni imalat, kimya sanayileri kurmak isteyenleri teşvik edeceğiz. Tecrübeli ve başarılı müteşebbislerimizin küçük tasarruf sahiplerinin birikmiş paralarını sanayi alanında değerlendirilmesini istiyoruz. Bu yöndeki hazırlık çalışmalarını dik kat ve memnunlukla izliyorum. Teşvik Kanun tasarısını bu maksatla hazırladık. Açıklık, güvenlik, sürat ve kararlılık getiren bir sistem içinde yatırımları teşvik edeceğiz.»

«Türkiyenin bütünleşmesi ve teknoloji üretebilir hale gelebilmesi yolu, yalnızca okullardan değil, okullar ile sanayi tesislerinin birbirini tamamlamasından geçer.»

«Bu nedenle devlet geri yörelerde ve öncülük gerektiren sektörlerde yapacağı yatırımlarda ticari kârı değil sosyal kârlılığı, mal ve hizmet üretimine katkıyı kistas olarak kullanacaktır.»

«Bu vesileyle sizlere Avrupa Ekonomik Topluluğu ile olan ilişkilerimizden söz etmek istiyorum. Türkiyemiz, dolaştırılan sözler ne olursa olsun Avrupa Ekonomik Topluluğuna tam üye olarak katılma kararını kesin olarak vermiştir. Yeni strateji ve plan önceki strateji ve planlardan farklı olarak bütün hesaplarını ortak pazar gerçeğini dikkate alarak yapmıştır.»

«Sanayi gelirinde birinci ve ikinci planlarda kabul edilen % 12 civarındaki artış hızı hedefi önümüzdeki 22 yılda mutlaka gerçekleştirilmelidir. Sanayi sektörü için de ara mallarda yatırım malları sanayicilerinin artış hızı yılda ortalama % 14 civarında olmalıdır.

Bu sonuca ulaşabilmek için Türkiyemiz kamu yönetimini ve kamu iktisadi teşebbüslerini etkin ve dinamik bir hale getirmeli, yani kamu yönetiminde reformu ger-

çekleştirmelidir. Bunun yanında Toprak ve Tarım, Hukuk ve Adalet, Vergi ve Maliye, Petrol ve Maden ile Eğitim Reformlarını mutlaka yapmalıdır. Yeni strateji bu reformların yapılacağı kabulüne dayalıdır. Bu reformlar, hızlı kalkınmanın önündeki engelleri ayıklayacak, yatırım ve hizmetlerin hızla oluşmasını imkan dahiline sokacaktır.»

Bu sözler geçmiş yasama dönemini, gelecek olan yasama dönemlerini, yapılan ve yapılacak olan «reformların» niteliğini, Bağ Kur, Meyak, Halka açık anonim şirketler sözcüğünü, Teşvik Kanununu, Holdingleri, birden bire yoğunlaşan lokavt uygulamalarını çok açık bir dille gözler önüne sermektedir: Sanayi burjuvazisi paldır küldür siyasi iktidar koltuğuna çöreklenmiştir.

TÜTED HABERLER

KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI TARAFINDAN 50. YIL SANAYİ KONGRESİ YAPILDI

50. Yıl Sanayi Kongresini bir konuşma ile açan Kimya Mühendisleri Odası Başkanı İHSAN KARABABA özetle şöyle demiştir :

«Cumhuriyetimizin 50. Yılında sanayimizi ve sanayileşmemizi etkileyen konuları tartışmak amacı ile bu kongreyi düzenlemiş bulunuyoruz.

Bugün 4390 Kimya Mühendisi sanayinin çeşitli dallarında görev yapmaktadır.

Kimya mühendisliği üretim alanına giren şeker, kâğıt, çimento, lastik, ilaç, gıda gibi büyük sektörlerin dışında, yalnız kimya sektörü diye isimlendirilen gübre, petrokimya ve kimya sanayilerinin toplamına, imalat sanayimizin % 19 nu kapsadığı gözönüne alınırsa bu kongrenin anlamı bütün açıklığı ile ortaya çıkar. Yurt kalkınmasında böyle büyük payı olan kimya mühendislerinin temsilcisi olarak, ülkemizi ve bizleri ilgilendiren sorunlar üzerinde görüşlerimizi açıklıkla ortaya koymayı bir görev saymaktayız.

Sanayimizin bugünkü görünümü ve teknik eleman sorunları üzerinde kısaca duracağım.

Sanayimizin bugünkü görünümü nedir? İçinde bulunduğumuz 3. Plan döneminde Türkiyemiz gene tarım ve hizmet sektörlerinin ağırlık kazandığı bir yapıyı sürdürmektedir, mevcut sanai üretimin yapısında yeterli bir sanayinin henüz kurulmadığını göstermektedir. Sanayimiz tüketim mallarına dönüktür. Son on yıllık dönemde, imalat sanayii içinde, yatırım malları sanayii yönünde büyük bir gelişme sağlanamamıştır.

DPT kaynakları incelendiğinde görüşümüz somut olarak ortaya çıkmaktadır. (1972 yılında gerçekleşme tahmini olarak) Türkiye'de yatırım mallarının toplam imalat sanayiindeki oranı % 14 iken bu rakam gelişmekte olan ekonomilerde % 25; gelişmiş ekonomilerde % 45 dir. Tüketim malları oranı ise Türkiye'de % 47 iken gelişmekte olan ekonomilerde % 39, gelişmiş ekonomilerde % 20 dir. (Devamı Sayfa 3 de)

tüted HABERLER

Tüm Teknik Elemanlar Derneği Aylık Yayın Organı

Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni TÜTED adına İLHAN BAYSAL/Haberleşme Adresi : Konur Sokak 4/5 Yenisehir — Ankara/Fiyatı 25 Kuruş/
TÜTED HABERLER'de yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek yayımlanabilir/Dizgi ve Baskı : Nüve Matbaası/Tel : 12 91 74 — A N K A R A

Sayın :

Adres :